

2. UČITEĽSKÁ SLUŽBA (MAGISTÉRIUM) V CIRKVI

STARŠIE DOKUMENTY O PRIMÁTE RÍMSKEHO PÁPEŽA

Najdôležitejšie svedectvá staroveku a stredoveku o primáte rímskeho biskupa boli prezaté do dekrétov Prvého vatikánskeho koncilu (pozri č. 441 a 450). Tu sa iba vymenujú.

- 425 1. Vyhlásenie pápežského vyslanca na Efeszskom koncile (431) o primáte
3056 rímskeho biskupa, ktoré bolo koncilom jednoducho prijaté.
- 426 2. Vyznanie viery pápeža Hormisdasa, ktorého podpisom bola asi 250
363 východnými biskupmi odsúhlasená akaciánska schéma (484-519); toto
364 Vyznanie viery neskôr prezal aj ôsmy všeobecný a Štvrtý konštantinopolský koncil (869).
- 427 3. Vyznanie viery, ktoré cisár Michal Paleologos ako zástupca východnej
861 cirkvi prostredníctvom svojho vyslanca podpísal na Lyonskom koncile (1274) (pozri č. 921-929).

LIST PÁPEŽA LEVA IX. MICHALOVI KERULLÁRIOVI (1053)

Po Fotovej schizme (pozri pozn. 328) zavládli medzi Rímom a Konštantínopolom na začiatku 10. stor. opäť normálne vzťahy, ktoré sa viac-menej udržali dovtedy, kým sa Michal Kerullários nestal konštantínopolským patriarchom (1043). Chcel vyvolať spor s pápežom, aby ho využil ako zámenku na odtrhnutie. Takú zámenku našiel v rituálnych odlišnostiach medzi Východom a Západom, predovšetkým v západnom používaní nekvaseného chleba pri Eucharistii. V Konštantínopole došlo k závažným výhrzostiam proti príchušníkom latinského obradu. Nemeckým kardínom Humbertom von Silva Candida zostavená a pápežom Levom IX. podpísaná odpoveď sa vyhýba všetkým jednotlivým otázkam, skôr ich ani nespomína, a sústreďuje sa na rozhodujúci bod, od ktorého závisí všetko: na primáte postavenie rímskeho pápeža. V tom je aj význam tohto dokumentu, ktorý bol napísaný v rozhodujúcej chvíli, rok

predtým, ako museli pápežské vyslancé v Hagii Sofii v Konštantínopole položiť na oltár eskomunikačný dokument.

Primát rímskeho pápeža

Hlava 7. [...] Svätá Cirkev je postavená na Skale, t.j. na Kristovi, a na Petrovi čize Kefasovi, synovi Jánovom, ktorý sa predtým volal Šimon, na skale, ktorú pekelné brány, totiž útoky bludárov, ktorí vedú samolúbnych ľudí do skazy, nepremôžu. Tak to prisľubuje Pravda sama, skrze ktorú je pravdivé to, čo je vždy pravdivé: „Pekelné brány ju nepremôžu.“ (Mt 16,18) A splnenie tohto prisľúbenia vyprosil Syn od Otca, ako o tom uistuje Petra: „Šimon, Šimon, hľa satan...“ (Lk 22, 32) Bol by niekto taký zaslepený, že by modlitbu toho, u ktorého chceť je moc, považoval akosi za neúčinnú? Či prestolom prvého spomedzi apoštolov, t.j. rímskou Cirkvou, skrze Petra samého, ako aj skrze jeho nástupcov, neboli zamietnuté, vyvrátené a zahrnuté tvrdenia všetkých bludov? Či srdcia bratov neboli posilnené Petrovou vierou, ktorá doposiaľ nikdy nezakolísala a ani nezakolíše?

BULA PÁPEŽA BONIFÁCA VIII. UNAM SANCTAM (1302) (Pozri pozn. 376)

Kým cirkveopolitický obsah buly má iba časovo podmienený charakter, záverečná veta (tu č. 430) má dogmatickú závažnosť.

Uznanie pápežského primátu je potrebné na spásu

[...] Preto táto jedna a jediná Cirkev nemá dve hlavy ako 429
nejaký netvor, ale len jedno telo, jednu hlavu, totiž Krista a 872
jeho zástupcu Petra a Petrovho nástupcu. Pán povedal, iba Petrovi: „Pas moje ovce!“ (Mt 21, 17) „Moje“, povedal, a to všeobecne, a nie jednotlivu, tieto alebo tamtie.
To sa chápe tak, že mu zveril všetky. Keď teda Gréci alebo iní hovoria, že oni neboli zverení Petrovi a jeho nástupcom, musia priznať, že nie sú z oviec Kristových, keďže Pán u Jána

povedal: Je len „jedno stádo a jeden pastier“ (Jn .10, 16) [...]

Podriadit sa rímskemu veľkňazovi je teda pre všetkých ľudí úplne nevhodné na spásu; to vyhlasujeme, tvrdíme a definujeme.

430
875

KOSTNICKÝ KONCIL, 8. ZASADNUTIE (1415)

(Pozri pozn. 377)

ODSÚDENIE WYCLIFOVÝCH BLUDOV

Bludy J. Wyclifa boli odsúdené postupne. Na Kostnickom koncile prezvali koncilovú otcovia odsúdenia čiastočne už predtým vyhlásené na Londýnskom koncile. Zo 45 článkov sa tu uvádzajú iba dva, ktoré sa bezprostredne vzťahujú na pápežský primát.

[431] 1158
8. Ak je pápež predpoznaný a zlý, a preto je teda údom satana, nemá moc nad veriacimi, ktorí by mu bol niekto dal, iba ak cisár.

[432] 1187
37. Rímska cirkev je synagógou satana a pápež nie je najbližším a bezprostredným námestníkom Kristovým a apoštolov.

KOSTNICKÝ KONCIL, 5. ZASADNUTIE (1415)

DEKRÉT SACROSANCTA (6. APRILA 1415)

Všeobecný Kostnický koncil je teologicky významný nielen odsúdením Wyclifa a Husa a definovaním, že pod jednou eucharistickou podobou je svätosťne prítomný celý Kristus s telom a krvou, ale predovšetkým odstránením západnej schizmy: bolo viac „pápežov“ a kazáňo z nich jeho prívrženci považovali za zákonného. Až voľbou Martina V. sa skončilo rozštiepenie západného kresťanstva.

Koncil na svojom 5. zasadnutí (1415) vydal dekrét Sacrosancta, ktorého teologická závažnosť je však už dodnes otázna. Iste, nebol definovaný

varný radikálny koncilarizmus, podľa ktorého by vedenie Cirkvi bolo prešlo od pápeža na koncil. Či však koncil môže konštatovať, že nejaký pápež na základe duševnej choroby, herézy alebo schizmy už nie je pápežom (možnosť, ktorú nemožno nikdy celkom vylúčiť), je teologicky významné, a preto tu prinášame najdôležitejšiu časť kostnického dekretu, bez toho aby sme sa bližšie písali do otázky jeho teologickej závažnosti.

Synoda vyhlasuje po prvé: Ako v Duchu Svätom právoplatne zhromaždená, utvárajúca všeobecný koncil a reprezentujúca katolícku Cirkev má svoju moc bezprostredne od Krista. Musí ju každý, nech by bol akéhokoľvek stavu alebo akéhokoľvek hodnosti, a to aj pápežskej, poslúchať vo všetkom, čo sa týka viery, prekonania uvedenej schizmy a reformy Cirkvi v hlave a v údoch. Takisto vyhlasuje: Každý, nech by bol akéhokoľvek stavu alebo akéhokoľvek hodnosti, a to aj pápežskej, kto by tvrdošie odopieral poslušnosť rozkazom, záverom, nariadeniam a predpisom tejto svätej synody a akéhokoľvek iného právoplatne zhromaždeného všeobecného koncilu ohľadom povedaného vyššie a vo všetkom, čo sa v súvislosti s tým stalo a malo stať, má byť, ak sa nespamätá, podrobený primeraným trestom a náležite potrestaný, pouzýjúc, ak by to bolo potrebné, aj iné právne prostriedky. [...]

FLORENTSKÝ KONCIL (1438-1445)

(Pozri pozn. 381)

DEKRÉT PRE GREKOV (1439)

Primát rímskeho pápeža

[...] Definujeme, že svätá Apóstolská stolica a rímsky veľkňaz vlastnia primát nad celým zemským okruhom a že rímsky veľkňaz je nástupcom svätého Petra, prvého spomedzi apoštolov, a prvým Kristovým zástupcom, a že je hlavou celej Cirkvi a otcom a učiteľom všetkých kresťanov; že jemu bola vo svätom Petrovi odovzdaná naším Pánom Ježišom Kristom plná moc pást, riadiť a spravovať všeobecnú Cirkev, ako to obsahujú akty všeobecných koncilov a posvätné kánony. [...]

Josef Neuner — Heinrich Roos

**VIERA CIRKVI V ÚRADNÝCH
DOKUMENTOCH JEJ
MAGISTÉRIA**

Prepracovali
KARL RAHNER, SJ

a

KARL-HEINZ WEGER, SJ

Preložil
Vojtech Mikula, SJ

Dobrá kniha 1995